

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR	17
GİRİŞ	19

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGORTACILIKLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE KURUMLAR

I. SİGORTACILIĞIN TANIMI, TARİHÇESİ VE SİGORTA TÜRLERİ	23
A. Sigortacılığın Tanımı	23
B. Sigortacılığın Tarihçesi ve Gelişimi.....	24
1. Dünyadaki Gelişimi	24
2. Türkiye'deki Gelişimi.....	28
C. Sigorta Türleri	29
1. Kamu Kaynakları veya Özel Sektör Eliyle Yürütülmesine Göre: Sosyal Güvenlik- Özel Sigorta Ayrımı	29
2. Denizde, Karada veya Havada Olmasına Göre: Deniz Sigortası- Kara Sigortası-Hava Sigortası Ayrımı.....	32
3. Tazminat Bağlamında Sınıflandırmaya Göre: Meblağ-Tazminat Sigortaları	33
4. Yapılış Şekline Göre: Zorunlu Sigorta- İhtiyari Sigorta	34
5. Sigorta Konusu Bağlamında Sınıflandırma: Can Sigortaları-Mal Sigortaları-Sorumluluk Sigortaları	34
6. Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Tebliğler Bağlamında Sınıflandırmaya Göre: Hayat Sigortası ve Hayat Dışı Sigortalar	35
7. Bireysel Emeklilik	37
8. Organizasyon ve İşletme Yapısına Göre Sınıflandırma: Klasik Sigorta -Karşılıklı Sigorta Sistemi- Katılım Sigortası ve Katılım Emeklilik Sistemleri	42
a. Katılım Sigortası ve Katılım Emeklilik Tanımı ve Klasik Sigorta Bireysel Emeklilik Sistemlerinden Farkları.....	42
b. Batı Ülkelerinde Katılım Sigortası Benzeri Karşılıklı Sigorta Örnekleri	44
c. Ülkemizde İslami Sigorta Dışı Karşılıklı (Mütuel) Sigorta Örnekleri	48
d. İslami (Katılım) Sigorta Sistemleri (Tekafül)	52
II. SİGORTACILIKTAKİ TEMEL KAVRAMLAR.....	58

A. Riziko.....	58
B. Menfaat.....	59
C. Prim.....	60
D. Poliçe.....	61
E. Sigorta Sözleşmesi.....	64
F. Sigorta Sözleşmesinde Taraflar	65
1. Sigortacı	65
2. Sigortalı ve Sigorta Ettiren.....	66
3. Lehdar	67
G. Zeyilname.....	68
H. Reasürans.....	69
I. Sigorta Değeri	71
III. SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN KİŞİ, KURUM VE KURULUŞLAR.....	72
A. Genel Bilgi	72
B. Sektörde Faaliyet Gösteren Kişi ve Kurumlar	72
1. Sigorta Şirketleri.....	72
2. Sigorta Acenteleri.....	73
3. Sigorta Brokerları	73
4. Sigorta Eksperleri	74
5. Sigorta Aktüerleri	74
C. Sektörde Faaliyet Gösteren Denetim ve Meslek Kuruluşları	76
1. Hazine ve Maliye Bakanlığı.....	77
2. Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği (TSB)	78
3. Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK)	84
4. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin Sigortacılıkla İlgili Komiteleri ve Müdürlüğü	92
a. Sigorta Eksperleri İcra Komitesi.....	92
b. Sigorta Acenteleri Sektör Meclisi ve Sigorta Acenteleri İcra Komitesi	93
c. Sigortacılık Müdürlüğü.....	96
5. Sigorta Tahkim Komisyonu (STK)	96
D. Sektörde Faaliyet Gösteren Yardımcı Kurumlar.....	101
1. Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi (SBM veya SBGM) ve Alt Bilgi Merkezleri	101
2. Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK)	105
3. Özel Riskler Yönetim Merkezi (ÖRYM)	106
4. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM).....	108

5. Güvence Hesabı.....	110
6. Türkiye Motorlu Taşıt Bürosu (TMTB) ve Yeşil Kart Sistemi	111
7. Sigortacılık Eğitim Merkezi (SEGEM)	116
8. Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM/BEGM)	117
9. Türk Loydu Vakfı	118
E. Sektörde Faaliyet Gösteren Bazı Dernek ve Vakıflar	121
1. Türkiye Sigorta Enstitüsü Vakfı (TSEV)	121
2. Türkiye Sigorta Acenteleri Federasyonu (TÜSAF)	122
3. Sigorta ve Reasürans Brokerları Derneği (SBD)	122
4. Aktüerler Derneği.....	123
5. Türkiye Sigorta Eksperleri Derneği (TÜSED)	124
6. Genç Sigortacılar Derneği (GESİD).....	124
7. Sigorta Hukuku Türk Derneği (SHTD).....	124
8. Sigorta Acenteleri Dayanışma ve Eğitim Vakfı (SİDEV)	125
9. Sigorta Eksperleri Dayanışma ve Eğitim Vakfı (SEDEV)	125
10. Tekli Sigorta Acenteleri Derneği (TEKSADER)	125

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZEL SİGORTACILIK SUÇLARININ KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ DÜZENLEMESİ VE USUL HÜKÜMLERİ

I. SİGORTACILIK SUÇLARININ BAZI ÜLKELERDE DÜZENLENİŞ BİÇİMİ	129
A. Avrupa Birliği'ndeki Genel Düzenlemeler	129
B. Avrupa Birliği'nde Bazı Ülkelerdeki Düzenlemeler	137
1. Almanya	137
2. Fransa	142
3. Hollanda	146
C. İsviçre	150
D. Birleşik Krallık	152
E. ABD	155
II. TÜRK HUKUKU'NDA BU SUÇLARIN DÜZENLENİŞİ VE USUL HÜKÜMLERİ	161
A. Özel Sigorta Suçlarının Mevzuat İçindeki Tanzimi ve Sistemik Sorunlar	161
B. Sigortacılık Suçlarında Görevli Mahkeme	162
C. Soruşturma ve Kovuşturmada Esas Alınacak Deliller	164
D. Sigortacılık Suçlarında Bilirkişi İncelemesi	166
E. Soruşturma ve Kovuşturma Usulü	168
1. Genel Bilgi	168
2. Yazılı Başvuru Gereken ve Gerekmeyen Haller	169
3. Yazılı Başvurunun Şikâyet ve İzin Şartları ile Karşılaştırılması	174
4. Yazılı Başvurunun Usul Hukuku Açısından Etkileri	177

F. Katılma Usulü	182
G. Suçların Yaptırımı	182

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİGORTACILIK MEVZUATINDA İZİNSİZ SİGORTACILIK FAALİYETİ SUÇLARI

I. 5684 SAYILI KANUNUN 35. MADDESİNDE YER ALAN İZİNSİZ SİGORTACILIK VE SİGORTA ARACILIĞI VE TEKNİK HİZMET FAALİYETİ SUÇLARI	185
A. İzinsiz Sigortacılık Faaliyetinde Bulunma Suçu (Sig.K. m.35/1)	185
1. Genel Bilgi	185
2. Suçla Korunan Hukuki Değer	188
3. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları.....	189
a. Suçun Faili ve Mağduru.....	189
(1) Fail	189
(2) Mağdur	192
b. Suçun Maddi Konusu (Suça Konu Eşya)	194
c. Suça Konu Fiil (Hareket, Nedensellik Bağı, Netice)	195
(1) Hareket	196
(a) Genel Bilgi.....	196
(b) Suça Konu Seçimlik Hareketlere İlişkin Şartlar	197
(i) Birinci Seçimlik Hareket: Ruhsat Olmadan Risk Üstlenme Şeklinde Sigortacılık Faaliyetinde Bulunma	197
aa. Bir Faaliyetin Bulunması	197
bb. Faaliyetin Sigorta Sözleşmesinden Kaynaklı Risk Üstlenme Şeklinde Faaliyet Olması	201
aaa. Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Sigortacılık Faaliyeti	201
bbb. Ülkemizde Hukuk Sistemi Açısından Sigortacılık Faaliyeti	206
ccc. Faaliyetin Kanunen Sigorta Sözleşmesinden Kaynaklı Risk Üstlenilmesine Yönelik Bir Faaliyet Olması	208
aaaa. Kumar ve Bahis Sözleşmeleri ile Bu Sözleşmelerden Doğan Faaliyetler ve Sigorta Sözleşmesi Sayılan İstisnaları	210
bbbb. Faktoring Sözleşmesi ve Bu Sözleşmeden Doğan Faaliyetler.....	214
cccc. TBK Bağlamında Koşula Bağlı Sözleşmelerden Doğan Faaliyetler (TBK m.170-176)	217

dddd. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmelerden (ÜKYS) Kaynaklı Faaliyetler ve Sigorta Sözleşmesi Sayılan İstisnaları	220
eeee. Kefalet Sözleşmelerinden Doğan Faaliyetler ve Sigorta Sözleşmesi Sayılan İstisnaları	223
ffff. Garanti Sözleşmesinden Kaynaklanan Faaliyetler ve Sigorta Sözleşmesi Sayılan İstisnaları	229
cc. Faaliyetin Bireysel Emeklilik Kapsamında Faaliyet Olmaması	235
dd. Faaliyetin Sigorta Aracılık Hizmeti Olmaması.....	235
ee. Faaliyetin İzinsiz Olması	236
aaa. Tüm Sigorta Şirketleri ve Kooperatifler İçin İzin Aşımı olarak Değerlendirilebilecek Ortak Hususlar	237
bbb. Anonim Şirket Şeklinde Kurulan Sigorta Şirketleri için İzin Şartları ve Oluşabilecek Muhtemel İzinsizlik Halleri.....	241
ccc. Kooperatif Şeklinde Kurulan Sigorta Şirketleri için İzin Şartları ve Oluşabilecek Muhtemel İzinsizlik Halleri	250
ddd. Katılım Sigorta Şirketleri için İzin Şartları ve Oluşabilecek Muhtemel İzinsizlik Halleri.....	252
(ii) İkinci Seçimlik Hareket: Ticaret Unvanlarında ya da Her Türlü Belgelerinde yahut İlan ve Reklamlarında veyahut Kamuoyuna Yaptıkları Açıklamalarda Bu Kanunda Belirtilen Kuruluşların Adını Kullanma	256
aa. Sigortacılık Kanununda Belirtilen Kuruluşlar.....	256
bb. Ticaret Ünvanı, Belge İlan ve Reklam, Kamuoyuna Açıklamalarında Bu Kuruluşların Adını Kullanma	258
(iii) Üçüncü Seçimlik Hareket: Yanıltıcı Söz ve İşaretlerle Faaliyet İzlenimi Yaratma	263
(2) Netice.....	264
(3) Nedensellik Bağı.....	265
d. Suça Etki Eden Nedenler	267
4. Tipikliğin Manevi (Subjektif) Unsurları	267
5. Hukuka Aykırılık <i>Unsuru</i>	268
6. Kusurluluk	270
7. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	271

a. Teşebbüs	271
b. İştirak	272
c. İçtima	272
8. Yaptırım	276
B. İzinsiz Sigorta Aracılığı (Acente, Broker) ile Sigorta Teknik Hizmet (Eksperlik, Aktüerlik) Faaliyetinde Bulunma Suçu (Sig.K. m. 35/23)	279
1. Genel Bilgi	279
2. Suçla Korunan Hukuki Değer	280
3. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları	280
a. Suçun Faili ve Mağduru	280
(1) Fail 280	
(2) Mağdur	281
b. Suçun Maddi Konusu (Suça Konu Eşya)	281
c. Suça Konu Fiil (Hareket, Nedensellik Bağı, Netice)	281
(1) Hareket	281
(a) Yapılan Faaliyetin Sigorta Aracılık veya Teknik Hizmeti (Brokerlık, Aktüerlik, Sigorta Eksperliği ve Sigorta Acenteliği) Niteliği Arz Etmesi	281
(b) Faaliyetin Ruhsatsız Olarak Yapılması	286
(i) Sigorta Aracılık Faaliyetlerinin Ruhsatlandırma Süreci	286
aa. Sigorta Brokerlarının Ruhsatlandırma Süreci	286
bb. Sigorta Acentelerinin Ruhsatlandırma Süreci	291
(ii) Sigorta Teknik Hizmet (Aktüerlik, Eksperlik) Faaliyetlerinin Ruhsatlandırma Süreci	294
aa. Sigorta Eksperlerinin Ruhsatlandırma Süreci	294
bb. Sigorta Aktüerlerinin Ruhsatlandırma Süreci	297
(iii) Süreklilik ve Ticari Amaç ile Ruhsatsız veya Yetkisiz Şekilde İcra Edilen Faaliyetler	298
aa. Sigorta Brokerları Açısından Ruhsatsız Faaliyetler	299
bb. Sigorta Eksperleri Açısından Ruhsatsız Faaliyetler	299
cc. Sigorta Acenteleri Açısından Ruhsatsız Faaliyetler	300
dd. Sigorta Aktüerleri Açısından Ruhsatsız Faaliyetler	301
(2) Netice	302
d. Suça Etki Eden Nedenler	302
4. Tipikliğin Manevi (Subjektif) Unsurları	302

5. Hukuka Aykırılık Unsuru	303
6. Kusurluluk	303
7. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	304
a. Teşebbüs	304
b. İştirak	305
c. İçtima	307
8. Yaptırım	310
C. Sigorta Aracılık ve Teknik Hizmet Meslek Unvanlarının ve Yetkilerinin Usulsüz Kullanımı Suçları (Sig.K. 35/19, 20, 25).....	312
1. Genel Bilgi	312
a. Sigorta Eksperlerinin Unvan ve Yetkilerinin Usulsüz Kullanımını ve Kullandırılması	312
b. Sigorta Acenteliği Unvan ve Yetkilerinin Usulsüz Kullanımı ve Kullandırılması (Sig.K. m.35/20)	314
c. Sigorta Broker ve Aktüerlerinin Unvan ve Yetkilerinin Kötüye Kullanılması (Sig.K. m.35/25).....	315
2. Suçla Korunan Hukuki Değer	315
3. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları	316
a. Suçun Faili ve Mağduru	316
(1) Fail 316	
(2) Mağdur	316
b. Suçun Maddi Konusu (Suça Konu Eşya).....	317
c. Suça Konu Fiil (Hareket, Nedensellik Bağı, Netice).....	317
(1) Hareket	317
(a) Yetki veya Unvanlarını Başka Kişilere Kullandırma ve Söz Konusu Yetki ve Unvanları Kullanma	317
(b) Sigorta Aracılık ve Teknik Hizmetleri Yaptığı İzlenimini Uyandırma	319
(2) Netice	320
d. Nitelikli Hal	320
4. Tipikliğin Manevi (Subjektif) Unsurları	321
5. Hukuka Aykırılık Unsuru	323
6. Kusurluluk	324
7. Suçun Özel Görünüş Şekilleri.....	324
a. Teşebbüs	324
b. İştirak	325
c. İçtima	325
8. Yaptırım	327
D. Sigortacılık Kanunu'nda Yer Alan Diğer Suçlarla Karşılaştırması	328

1. Kooperatiflerin Üyeleri Dışındaki Kişilerle İzinsiz Sigortacılık Sözleşmesi Yapması Suçu (Sig.K. m.35/2).....	328
2. Sigorta Acenteliği Yapmaktan Yasaklananlar ile Sigorta Acenteliği Mesleğinin İcrası İçin İş Birliği Yapma veya Çalıştırma ve Sigorta Acenteliğiyle İlgili Faaliyetlerde Çalışmaması Gerektiği Halde Çalışma Suçu (Sig.K. m.23/14-m.35/20).....	329
3. Acentelik Yapma Ehliyeti Bulunmayanlarla İş Birliği ve Yetkisiz Prim Tahsili Yetkisi Verme Suçu (Sig.K. m.35/21).....	331
4. Meslekten Çıkarılanların Tüzel Kişi Sigorta Eksperi veya Acentesinde Yönetici, Denetçi veya Temsilci Olarak Faaliyette Bulunması ve Çalıştırılması Suçu (Sig.K.m 26/6, m.27/6- m.35/22).....	335
5. Kanunda Öngörülen Süre İçinde Birliğe Üye Olmama, Levhaya Kayıtlı Olmadan Sigorta Eksperliği veya Sigorta Acenteliği Faaliyetinde Bulunma Suçu (Sig.K. m.35/24)	337
6. İzinsiz Sigortacılık Organizasyonu Oluşturma Suçu (Sig.K. m. 35/26)	339
II. 4632 SAYILI KANUNUN 23. MADDESİNDE YER ALAN İZİNSİZ BİREYSEL EMEKLİLİK FAALİYETİ SUÇU	341
A. İzinsiz Bireysel Emeklilik Faaliyetinde Bulunma Suçu (BETYSK. m.23/1)	341
1. Genel Bilgi	341
2. Suçla Korunan Hukuki Değer	344
3. Tipikliğin Maddi (Objektif) Unsurları.....	346
a. Suçun Faili ve Mağduru.....	346
(1) Fail 346	
(2) Mağdur	347
b. Suçun Maddi Konusu	347
c. Suça Konu Fiil (Hareket-Netice-Nedensellik Bağı).....	348
(1) Hareket	348
(a) Birinci Seçimlik Hareket: Gereken İzinleri Almaksızın Emeklilik Faaliyetinde Bulunma	348
(i) Bireysel Emeklilik Sisteminde İzinsiz Bir Şirketin Bireysel Emeklilik Faaliyetinin Yürütülmesi.....	350
(ii) Bireysel Emeklilik Sisteminde İzinsiz Aracılık Faaliyeti Yürütülmesi	357
aa. Bireysel Emeklilikteki Sigorta Aracılığı Faaliyeti ve Suça Konu Olabilecek Faaliyetler	357
bb. Bireysel Emeklilik Teknik Hizmet Faaliyetinde Bulunan Diğer Kişilerin Durumu ve Suça Konu Olabilecek Faaliyetler	365
(iii) Bireysel Emeklilik Sisteminde İzinsiz Portföy Yönetimi Üstlenilmesi, Fon Arz Etme Faaliyetinde Bulunulması	368

(iv) Bireysel Emeklilik Sisteminde İzinsiz Olarak Yetkisiz Kuruluşlarca Katılımcılara Ödemede Bulunulması	371
(b) İkinci Seçimlik Hareket: Ticaret Unvanları ve Her Türlü Belgeleri ve İlan ve Reklamları ve Kamuoyuna Yaptıkları Açıklamalarda BETYSK.'da Belirtilen Kuruluşların Adını Kullanma	372
(c) Üçüncü Seçimlik Hareket: BETYSK. m.10 Hükmüne Aykırı Olarak Bu Kanunda Düzenlenen Faaliyetlerde Bulundukları İzlenimini Yaratacak Söz ve Deyimleri Kullanma	373
(2) Netice	374
d. Suça Etki Eden Nedenler	374
4. Tipikliğin Manevi (Subjektif) Unsurları	374
5. Hukuka Aykırılık Unsuru	374
6. Kusurluluk	376
7. Suçun Özel Görünüş Şekilleri	377
a. Teşebbüs	377
b. İştirak	378
c. İçtima	379
8. Yaptırım	381
SONUÇ	385
KAYNAKÇA	389
EK-1	405
DİZİN	411